

บทบาทของล้ามในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย

นายชัยโรจน์ ศรีพัฒนรัตน์

**สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลและการล่าม (สายการล่าม) ศูนย์การแปลและล่ามเฉลิมพระเกียรติ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

The Roles of Interpreters in the Propagation of Buddhism in Thailand

CHAIROJ SRIPATTANARAT

A Special Research Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts in Translation and Interpretation
(Interpretation)
Chalermprakit Centre of Translation and Interpretation
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2010

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์หัวข้อ บทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ำม ศึกษาคุณสมบัติที่มีผลต่อคุณภาพ ในการปฏิบัติงานล่ำมในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ำม ในทางพุทธศาสนา และทราบถึงบทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย โดยใช้ การสัมภาษณ์ พระสงฆ์และภิกษุณี 6 รูป และฆราวาส 2 คน และในสนามวิจัย 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม กาญจนบุรี และอุบลราชธานี

ผลการวิจัยได้ข้อสรุปว่า บทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย คือ การแปลคำสอน การถ่ายทอดธรรมะให้แก่ผู้ที่มีพื้นฐานทางภาษาที่ต่างกัน รวมถึงสามารถทำให้เกิด ศรัทธาในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นด้วย นอกจากนี้คุณสมบัติที่มีผลทำให้บทแปลของล่ำมที่มี คุณภาพ คือ ล่ำมต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ตลอดเวลา ทั้งในทางธรรมะและพัฒนาทักษะภาษาของตน เพื่อให้ การล่ำมนั้นมีประสิทธิภาพสูงสุด

Abstract

This study aims to investigate interpreters' roles in the propagation of Buddhism in Thailand. The main objectives of this research are to study interpreters' opinions toward their work, to study the desirable qualities of interpreters for the propagation of Buddhism, to study the obstacles, problems, and limitations as well as the roles of interpreters in the propagation of Buddhism in Thailand. The researcher has selected six revered monks and bhikkhuni as well as two laymen for interviews. The researcher also restricted the scope of study to only four provinces: Bangkok, Nakhon Pathom, Kanchanaburi and Ubon Ratchatani.

The results from the interviews indicate that interpreters' roles in the propagation of Buddhism are to translate Lord Buddha's preaching, to bridge the understandings of devotees who have various linguistic backgrounds and to induce more faith toward Buddhism. Moreover, the key factors that make interpretation effective in the propagation of Buddhism are unquenchable thirst for knowledge in Buddhism and constant improvement in interpreters' language competency.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร.หนึ่งหทัย แรงผลสัมฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ให้ความรู้ ความช่วยเหลือ ความเมตตา และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัยนี้

งานศึกษาวิจัยนี้จะสำเร็จลุล่วงลงไปไม่ได้ หากผู้วิจัยไม่ได้รับความกรุณาให้เข้าสัมผัสกับ พระเถระทั้ง 5 ได้แก่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตโต) พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก พระอาจารย์ ดร. อนิล ศากยะ (อนิลมาน ธมมสากิโย) และ พระอาจารย์ เกวลีภิกขุ (พระอธิการเฮ็นนิง เกวลี) รวมถึง ภิกษุณีอีกหนึ่งท่าน คือ ภิกษุณีฉัมนันทา (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) และท่านอีกสองท่าน คือ แม่ชีอารี แจ้งทอง และคุณอำนาจ สิริภูมิ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ดวงทิพย์ สุรินทาธิป และ ผศ.ดร.นพ.ดำรงศักดิ์ บุลยเลิศ ผู้สั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ทางการล่ามให้แก่ผู้วิจัย และเป็นแรงบันดาลใจให้เป็นล่ามที่เก่ง และรอบรู้

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	1
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	2
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	2
1.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 คุณสมบัติของล้าม.....	4
2.2 จรรยาบรรณของล้าม.....	7
2.3 แนวคิดการศึกษาและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา.....	8
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับล้ามในศาสนาอื่น.....	8
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
3.1 การเลือกสนามวิจัย.....	9
3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	10
3.3 การสัมภาษณ์ล้ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาส.....	11
3.4 การสังเกตการณ์การทำงานของล้าม.....	11
3.5 สรุปประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล้าม คุณสมบัติสำคัญ ของล้ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ตลอดจน ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล้ามในทางพุทธศาสนา.....	12

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	9
4.1 ข้อมูลทั่วไปของลุ่ม.....	13
4.2 ผลการสัมภาษณ์ลุ่มที่ทำงานในเขตพุทธาวาส.....	17
4.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของลุ่มที่ทำงานในเขตพุทธาวาส.....	17
4.2.2 ปัจจัยสำคัญของลุ่มที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา.....	19
4.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นลุ่มในทางพุทธศาสนา.....	20
4.3 ผลการสังเกตการณ์การทำงานของลุ่ม (น้ำเสียง จังหวะในการพูด ท่าทางประกอบ)....	23
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	25
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	25
5.2 อภิปรายผล.....	29
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	30
รายการอ้างอิง.....	31
ภาคผนวก.....	32
ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์.....	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ถึงแม้ว่าวิวัฒนาการของการสื่อสารในปัจจุบันทำให้เชื่อมโลกเป็นหนึ่งเดียวกัน สามารถสื่อสารถึงกันได้อย่างสะดวก ปัญหาเรื่องการสื่อสารลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม ความสำคัญของลุ่มก็มีได้ลดน้อยลง ดังจะเห็นในวงการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา การค้าระหว่างประเทศ ในวงการบันเทิง ในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และอื่น ๆ

สำหรับลุ่มในวงการศาสนาก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากมีผู้ที่มีความสนใจในพุทธศาสนามากขึ้น ทั้งในแง่ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การศึกษาพิธีกรรม หรือการศึกษาเพื่อเข้าถึงแก่นของพุทธศาสนา ดังนั้น ลุ่มจึงมีความสำคัญในการถ่ายทอดเรื่องราวของพุทธศาสนา เพื่อให้บุคคลที่สนใจสามารถเข้าถึงพุทธศาสนาได้ในทุกแห่งทุกมุม จะเห็นได้ว่าผู้เป็นลุ่มในทางพุทธศาสนานั้น นอกจากจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องศาสนาแล้ว ยังต้องเข้าใจในภาษาบาลีและสันสกฤตอีกด้วย เพื่อช่วยสื่อสารให้แก่ผู้สนใจได้เข้าใจในพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง และเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในวงกว้างอีกด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของลุ่มในการเผยแพร่พุทธศาสนา ว่าผู้ที่จะทำหน้าที่ลุ่มในทางพุทธศาสนาที่ดีนั้น ควรมีบทบาทอย่างไรบ้าง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

- 1.2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของลุ่มเกี่ยวกับการทำงานของตน
- 1.2.2 เพื่อศึกษาคุณสมบัติสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานลุ่มในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา
- 1.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นลุ่มในทางพุทธศาสนา
- 1.2.4 เพื่อทราบถึงบทบาทของลุ่มในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างใน 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม กาญจนบุรี และอุบลราชธานี โดยทำการเก็บข้อมูลจาก 8 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ พระสงฆ์ และภิกษุณี 6 รูป และฆราวาส 2 คน

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการศึกษาต่อไป ผู้วิจัยขอทำความเข้าใจในความหมายในคำจำกัดความบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ล่ำมในพุทธศาสนา หมายถึง ผู้ทำหน้าที่แปลภาษาให้แก่ผู้สนใจ ไม่ว่าจะ เป็นภาษาไทย เป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ในการวิจัยครั้งนี้ ล่ำมในพุทธศาสนาหมายถึงผู้ที่ทำหน้าที่ล่ำมในเขตพุทธาวาส(บริเวณที่เป็นวัดหรือศาสนสถาน)เท่านั้น

บทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนา หมายถึง หน้าที่และความรับผิดชอบของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนา

1.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้มีขั้นตอนในการทำการวิจัยดังนี้

1.5.1 สัมภาษณ์ล่ำมที่ทำงานในเขตพุทธาวาส โดยตั้งคำถามแบบปากเปล่าใน 3 ประเด็น และมีการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

1.5.2 สังเกตการทำงานของล่ำม และบันทึกเป็นข้อมูลการปฏิบัติงานของล่ำม

1.5.3 นำข้อมูลจากข้อ 1 และ 2 มาสรุปประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ำม ปัจจัยสำคัญของล่ำมที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธรศาสนา ตลอดจน ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ำมในทางพุทธศาสนา

1.5.4 นำประเด็นในข้อ 1.5.3 มาสังเคราะห์เพื่อได้ข้อสรุปบทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้คนทั่วไปได้รับรู้การทำงานของลุ่มในพุทธศาสนา และตระหนักถึงความสำคัญของลุ่มมากขึ้น

1.6.2 เป็นข้อมูลในการตัดสินใจสำหรับคนที่ต้องการมีอาชีพลุ่มในพุทธศาสนา

1.6.3 ทำให้คนที่เป็ลุ่มในพุทธศาสนา ทราบถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของการเป็ลุ่มในพุทธศาสนา และพัฒนาตนเองเพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ดียิ่งขึ้น

1.6.4 ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดการทำงานของลุ่มในพุทธศาสนา ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข เพื่อพัฒนาการลุ่มในวงการเผยแผ่พุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง “บทบาทของล่ามในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คุณสมบัติของล่าม จรรยาบรรณของล่าม แนวคิดการศึกษาและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับล่ามในศาสนาอื่น ดังนี้

2.1 คุณสมบัติของล่าม

เซเลสโกวิทช์ (Seleskovitch, 1978:102 อ้างใน รัตเกล้า อามระดิษ, 2551) กล่าวถึงคุณสมบัติของล่าม ว่า การทำล่ามที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่ทำล่ามต้องมีความรู้ด้านภาษาเป็นเลิศและได้รับการฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจรวมไปถึงการมีสมาธิและความต้องการสื่อสาร

รัตเกล้า อามระดิษ (2551) กล่าวว่า สมาคมล่ามการประชุมนานาชาติ(AIIC) ได้ให้คุณสมบัติของล่ามไว้ว่า

- 1) การมีทักษะการใช้ภาษาที่จะทำล่ามในระดับที่ดีมาก เป็นสิ่งที่จำเป็นไม่ว่าหัวข้อ ความซับซ้อนและรูปแบบ โดยต้องมีคลังศัพท์มากและมีความสามารถในการพูดอย่างถูกต้องและคล่องแคล่วในระดับภาษาหลายระดับ
- 2) การมีทักษะการใช้ภาษาที่ดี จะทำให้ล่ามเข้าใจภาษาของชาวต่างชาติที่มีคำไวพจน์สำนวน คำพังเพย และคำคมได้
- 3) จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยหรือเทียบเท่า ความรู้และวุฒิภาวะที่ได้ จากการศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นหนทางที่ดีที่สุด เพื่อเตรียมเป็นล่ามอาชีพ
- 4) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายได้ จะต้องวิเคราะห์ทุกสิ่งที่ได้ยินและเก็บไว้เพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ล่ามเข้าใจให้แก่ผู้ฟังในอีกภาษาและวัฒนธรรมหนึ่ง นอกจากนั้นล่ามจะต้องมีสัญชาติญาณ ในการคาดเดาสิ่งที่ผู้พูดจะพูดต่อไปได้
- 5) มีปฏิกริยาที่ได้ตอบรวดเร็ว หมายถึงสามารถจับสาระสำคัญและคำศัพท์เฉพาะได้และนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว
- 6) มีสมาธิ ต้องสามารถมีสมาธิในการทำงานได้อย่างต่อเนื่องก่อนผู้ร่วมงานจะผลัดเปลี่ยน

- 7) มีน้ำเสียงที่น่าฟังและมีทักษะการพูดในที่ชุมชน ล่ามจะต้องพูดอย่างชัดเจน แม้อยู่ได้ ภาวะกดดัน ต้องเปลอย่างสิ้นใจ ด้วยน้ำเสียงที่น่าฟัง เพื่อให้ไม่ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย
- 8) มีความรู้รอบตัว และเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน ในทุกด้าน
- 9) มีความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี

ข้อมูลจาก เว็บไซต์ michibee.com กล่าวถึง คุณสมบัติของล่ามที่ประสบความสำเร็จ ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติ 10 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) ต้องมีสมาธิสูง ความจำดี จับประเด็นได้คล่องแคล่ว
- 2) ต้องมีภาษาดี ความรู้อีกภาษาหนึ่งต้องดีเท่าภาษาแม่หรือต่ำกว่าไม่เกิน ๑๐% การรู้ภาษาที่สามจะช่วยให้สะดวกในการทำงาน ต้องรู้จักใช้ระดับภาษา น้ำเสียง และลีลาการพูดให้ผู้ฟังรู้สึกเสมือนฟังผู้นำเสนอพูดเอง ไม่ใช่ฟังล่าม ต้องครอบคลุมเนื้อหาได้ไม่น้อยกว่า ๘๐% และหมั่นฝึกฝนภาษาทั้งสองอย่างสม่ำเสมอ
- 3) หาโอกาสสร้างความคุ้นเคยกับสำเนียงภาษาของผู้ที่มีใช้เจ้าของภาษาอังกฤษ เช่น อินเดีย จีน ญี่ปุ่น อหรับ
- 4) ล่ามไม่มีสถานภาพ เป็นเสมือนเครื่องจักรที่ใช้หู สมอง ใจ ปาก เป็นกระบวนการต่อเนื่อง ต้องฝึกพูดและใช้เสียงให้คล่อง ล่ามที่ดีไม่ควรติดคำพูดที่แสดงความไม่มั่นใจ ไร้ความหมาย และสิ้นเปลืองเวลา เช่น เอ้อ อื้อ เอ้อ อ้า ต้องคิดเร็ว พูดเร็ว จับใจ ใจไว และแก้ไขสถานการณ์ได้ทันท่วงที
- 5) ควรมีความรู้ระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย เพื่อให้มีความรู้สาขาใดสาขาหนึ่งอย่างดี เป็นพื้น ถ้างานตรงสาขาก็ง่ายขึ้น
- 6) ต้องมีความรู้รอบตัวในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง แรงงาน สิทธิมนุษยชน ฯลฯ เพราะงานที่จะต้องทำเป็นงานหลากหลายสาขา
- 7) ต้องคอยติดตามความรู้และคำศัพท์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อสะดวกในการแปล คำศัพท์เฉพาะ ไม่มองข้ามคำศัพท์ที่สงสัย ต้องค้นคว้า และตรวจสอบตลอดเวลา
- 8) ต้องมีอารมณ์ร่วมกับผู้นำเสนอ มีความอดทน ไม่อารมณ์เสื่อง่าย
- 9) สุขภาพต้องดีเพราะงานล่ามเป็นงานหนัก
- 10) มีความมั่นใจ บุคลิกภาพดี สุภาพ แต่งกายสะอาดเรียบร้อยสมสถานภาพของตน

จะเห็นได้ว่า ที่กล่าวข้างต้นเป็นคุณสมบัติของล่ามทั่วไป แต่สำหรับคุณสมบัติของล่ามในพุทธศาสนานั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีคุณสมบัติบางประการที่เหมือนกัน แต่บางประการที่แตกต่างกัน กล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

- 1) ล่ามในพระพุทธศาสนา จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางภาษาระดับดีมาก มีคลังศัพท์มากและมีความสามารถในการพูดอย่างถูกต้องและคล่องแคล่วในระดับภาษาให้กับผู้ฟังหลายระดับในแต่ละช่วงอายุ
- 2) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายได้ จะต้องวิเคราะห์ทุกสิ่งที่ได้ยินและเก็บไว้เพื่อถ่ายทอด สิ่งที่ล่ามเข้าใจให้แก่ผู้ฟังในอีกภาษาและวัฒนธรรมหนึ่ง นอกจากนั้นล่ามจะต้องมีสัญชาติญาณ ในการคาดเดาสิ่งที่ผู้พูดจะพูดต่อไปได้
- 3) มีไหวพริบในการโต้ตอบรวดเร็ว หมายถึงสามารถจับสาระสำคัญและคำศัพท์เฉพาะได้ และนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว
- 4) มีสมาธิ ต้องสามารถมีสมาธิในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง เพราะในการเทศนาในบางครั้งใช้เวลานาน
- 5) มีน้ำเสียงที่น่าฟังและมีทักษะการพูดในที่ชุมชน ล่ามจะต้องพูดอย่างชัดเจน ด้วยน้ำเสียงที่น่าฟัง เพื่อไม่ให้ผู้ฟังเกิดความเบื่อหน่าย
- 6) มีความรู้รอบตัว และเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบัน ในทุกด้าน เช่น เรื่องเศรษฐกิจ การเมือง แรงงาน สิทธิมนุษยชน ฯลฯ เพราะงานที่จะต้องทำเป็นงานหลากหลายสาขา
- 7) ต้องคอยติดตามความรู้และคำศัพท์ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ เพื่อสะดวกในการแปลคำศัพท์เฉพาะ ไม่มองข้ามคำศัพท์ที่สงสัย ต้องค้นคว้า และตรวจสอบตลอดเวลา
- 8) มีความมั่นใจ บุคลิกภาพดี สุภาพ แต่งกายสะอาดเรียบร้อยสมสถาภาพของตน

2.2 จรรยาบรรณของล่าม

ข้อมูลจาก เว็บไซต์ blogspot.com กล่าวถึง ความหมายจรรยาบรรณ ว่า จรรยาบรรณ หมายถึง จริยธรรมของกลุ่มชนผู้ร่วมอาชีพร่วมอุดมการณ์ เป็นหลักประพฤติ หลักจริยธรรม มารยาทที่ทุกคนเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

ข้อมูลจาก เว็บไซต์ michibee.com กล่าวถึง จรรยาบรรณของล่าม 7 ประการ ดังนี้

1. รักษาต้นฉบับ คือต้องแปลให้ตรงกับที่ผู้นำเสนอพูด ไม่มีสิทธิสอดแทรก โดยเฉพาะไม่เพิ่มเติมจนเป็นการอวดรู้กว่าผู้นำเสนอซึ่งเป็นการทำเกินหน้าลูกค้า

2. ไม่เปลี่ยนความหมายของต้นฉบับ ไม่ใส่อารมณ์ หรือการวิจิตรนิยายส่วนตัวลงไป แต่สามารถตกแต่งภาษาต้นฉบับได้บ้างถ้าบกพร่อง ทั้งนี้ต้องดูว่าผู้ฟังคือใครด้วย
3. รักษาความลับของลูกคำ
4. เคารพคนฟัง เช่น ใช้ภาษาให้เหมาะสมแก่สถานภาพของผู้ฟัง
5. ต้องตรงต่อเวลา ควรไปถึงงานอย่างน้อยหนึ่งชั่วโมง หรือไม่น้อยกว่า ๓๐ นาที เพื่อตรวจสอบเครื่องมือต่าง ๆ เช่น ไมโครโฟน หูฟัง และมีเวลาอ่านต้นฉบับซึ่งอาจได้รับก่อนเวลาเล็กน้อยได้
6. รู้จักผ่อนหนักผ่อนเบาในการเจรจา ถ้าแปลผิดต้องขอโทษได้
7. ไม่บิดเบือนข้อความที่ต้องแปลเพื่อประโยชน์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ล่ามการค้าและล่ามในศาล

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้ที่ทำล่ามในพุทธศาสนาควรมีจรรยาบรรณ โดยรวมมีดังนี้

1. ควรทำล่ามให้ตรงกับภาษาต้นฉบับ ไม่บิดเบือนแก่นพระธรรม คำสั่งสอนของพุทธศาสนา ไม่ใส่อารมณ์ หรือการวิจิตรนิยายส่วนตัวลงไป
2. ซื่อสัตย์และให้เกียรติผู้ใช้ล่าม และล่ามในพุทธศาสนาท่านอื่น
3. ไม่จับผิดการล่ามของท่านอื่น แล้วนำไปวิจารณ์ เพราะจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและความแตกแยก

2.3 แนวคิดการศึกษาและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาและการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จากหนังสือเรื่องโลกทัศน์ชาวพุทธ (Buddhist Worldview) แต่งโดยพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต, 2549) กล่าวว่า พระสงฆ์ไม่สามารถจะเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้สำเร็จ หากปราศจาก การอบรมสั่งสอนที่ถูกต้องเหมาะสม การอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น พระสงฆ์ ชี ขรราวาส รวมถึงผู้เฒ่าในธรรม แม้ว่าจะมีความเชื่อที่แตกต่างกัน หากเข้าใจในพุทธธรรม ย่อมช่วยให้เกิดการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น ล่ามจึงมีบทบาท ในการที่จะเป็นตัวเชื่อมความเข้าใจของผู้เฒ่าในธรรม ผู้ที่สนใจ และผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ที่มีความแตกต่างในทางภาษา ได้เข้าใจร่วมกัน และช่วยกันจรรโลงให้พระธรรมคำสั่งสอนนั้น ได้คงอยู่ตลอดไป ท่านพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) ยังได้กล่าวอีกว่า การ

เผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการทำให้คนฉลาด การที่คนฉลาดทั้งทางโลก และทางธรรมเป็น สิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตที่เป็นสุข ซึ่งความฉลาดทั้งทางโลกและทางธรรมนี้ เป็นคุณสมบัติ ประการหนึ่งของ บัณฑิต (หมายถึง ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญา)

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับล่ามในศาสนาอื่น

อภิลาภรณ์ เวศกิจ ได้ศึกษาเรื่องล่ามในคริสตจักรและในมัสยิด (2551) กล่าวว่า ล่ามใน คริสตจักรมีการทำงานทั้งแบบพูดตามและพูดพร้อม และมีหน้าที่ล่ามเพียงอย่างเดียว แต่ ในมัสยิดล่ามทำหน้าที่เป็นล่ามพูดตามและยังทำหน้าที่เป็นผู้เทศนาอีกด้วย กล่าวคือเป็นการทำล่าม ให้ตัวเองที่ละภาษา โดยเริ่มจากเทศนาเป็นภาษาอาหรับ ไทย และอังกฤษตามลำดับ และล่ามส่วนใหญ่อาสาทำให้ศาสนาของตนโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนใด ๆ แม้ว่าล่ามในศาสนาต้องเผชิญปัญหา ทั่วไปในการทำล่าม เช่น ผู้เทศนาหรือผู้บรรยายพูดเร็ว และมีรายละเอียดในการเทศนามากเกินไป รวมถึงปัญหาเกี่ยวกับสำเนียงของผู้พูดที่ล่ามไม่คุ้นเคย อย่างไรก็ตาม ล่ามทำงานด้วยความศรัทธา และเป็นสุข ที่ได้ใช้ความสามารถด้านภาษา ซึ่งเชื่อว่าเป็นของประทานที่พระเจ้าเป็นผู้มอบให้ล่ามผู้ นั้นในการรับใช้และช่วยเป็นสื่อกลางถ่ายทอดพระวจนะ และคำสอนของพระเจ้าให้แก่สมาชิก ในศาสนาของตนได้เข้าใจ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของลุ่มในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทย” ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางที่จะทำการศึกษาวิจัยไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกสนามวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ลุ่มที่ทำงานในเขตพุทธาวาส

ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตการณ์การทำงานของลุ่ม

ขั้นตอนที่ 5 สรุปประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของลุ่ม ปัจจัยสำคัญของลุ่ม

ที่มีผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตลอดจน ปัญหา อุปสรรค และ

ข้อจำกัดในการเป็นลุ่มในทางพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์ข้อสรุปบทบาทของลุ่มในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

3.1 ขั้นตอนที่ 1 การเลือกสนามวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกสนามวิจัย โดยเลือกวัดที่มีการเทศน์เป็นภาษาอังกฤษ และวัดที่เทศน์เป็นภาษาไทยและลุ่มทำหน้าที่แปลเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งชาวต่างประเทศที่มาที่วัดดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การฟังเทศน์มากที่สุด รองลงมาคือ การไปเยี่ยมชมสถานที่ปฏิบัติธรรมซึ่งในประเทศไทยมีวัดที่มีการเทศนาธรรมเป็นภาษาอังกฤษไม่มากนัก แม้ว่าไม่มีการบันทึกเป็นหลักฐานที่แน่ชัด แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านระยะเวลา และข้อมูลตามได้กล่าวแล้วในบทที่ 1 ผู้วิจัยจึงได้เลือกสนามวิจัย เพื่อมาวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 7 แห่ง ได้แก่

1. วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. วัดสุন্নทวาราม จังหวัดกาญจนบุรี
3. วัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี
4. วัดทรงธรรมกัลยาณี จังหวัดนครปฐม
5. วัดประยูรวงศาวาสวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
6. วัดญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม
7. สถานปฏิบัติ “เสถียรธรรมสถาน” จังหวัดกรุงเทพมหานคร

3.2 ขั้นตอนที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง แบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย พระสงฆ์ ภิกษุณี และลามะที่เป็นฆราวาส เพื่อให้ได้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของลามะ ปัจจัยสำคัญของลามะที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ตลอดจน ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นลามะในทางพุทธศาสนา ระหว่างกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพต่างกัน ทำให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

สำหรับพระสงฆ์ ที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกเฉพาะพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่เทศน์เป็นภาษาอังกฤษและทำหน้าที่ลามะให้แก่พระสงฆ์อื่นที่เทศน์เป็นภาษาไทยให้แก่ชาวต่างชาติ

สำหรับภิกษุณี คือ พระภิกษุที่เป็นสตรี ซึ่งเป็นท่านเดียวในประเทศไทยที่มีชาวต่างชาติให้การเคารพเลื่อมใสและนิยมนำฟังเทศน์จากท่าน โดยเฉพาะชาวอินเดียและศรีลังกา

สำหรับแม่ชี ได้เลือกผู้ที่สื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ และสนทนากับชาวต่างชาติเป็นภาษาอังกฤษเป็นประจำ

สำหรับฆราวาส ได้เลือกผู้ที่มีความรู้ในการพูดภาษาอังกฤษและเป็นผู้ที่เคยบวชเรียนและได้รับมอบหมายจากทางวัดทำหน้าที่ลามะเมื่อมีการเทศน์ให้แก่ชาวต่างชาติ

รายชื่อกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพเป็นพระสงฆ์

1. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตโต) วัดญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม
2. พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) วัดประยูรวงศาวาสวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3. พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก วัดสุนันทวนาราม จังหวัดกาญจนบุรี
4. พระอาจารย์ ดร. อนิล ศากยะ วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร
5. พระอาจารย์เกวลีภิกขุ วัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างสถานภาพเป็นภิกษุณี

1. ภิกษุณีธรรมนันทา วัดทรงธรรมกัลยาณี จังหวัดนครปฐม

กลุ่มตัวอย่างสถานภาพเป็นแม่ชี

1. แม่ชีอารี แจ้ทอง สถานปฏิบัติ “เสถียรธรรมสถาน” จังหวัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างสถานภาพเป็นฆราวาส

1. คุณอำนาจ สิริภูมิ วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

3.3 ขั้นตอนที่ 3 การสัมภาษณ์ล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาส

ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยการตั้งคำถามมาตรฐานปลายเปิด (The Standardized Open-Ended Interview) เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ทำการสัมภาษณ์จะทำการศึกษาประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการจะสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าและอย่างครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นระบบและแบบแผนสำหรับการวิเคราะห์เชิงตรรกะอย่างชัดเจน ส่วนคำถามใดจะมีรายละเอียดมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสำคัญของแต่ละประเด็น เมื่อได้คำถามตามประเด็นต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว ผู้ทำการสัมภาษณ์จะสอบถามเพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์ร่วมรับฟังคำถามและตรวจสอบคำตอบอีกครั้งหนึ่ง และการสัมภาษณ์จะต้องใช้คำถามให้เป็นไปตามลำดับก่อนหลังที่ได้กำหนดไว้ พร้อมทั้งบันทึกเสียงไว้ด้วย

จุดแข็งของการสัมภาษณ์แบบนี้ จะทำให้การสัมภาษณ์ใช้เวลาที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในขณะที่เดียวกันจะทำให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำมาจัดให้เป็นระบบและแบบแผนได้อย่างสะดวก เพราะมีความแปรผันของข้อมูลเล็กน้อย นอกจากนี้ยังสามารถลดความแปรผันของข้อมูลจากความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างได้เป็นอย่างดี และสามารถลดลักษณะคำถามที่มีลักษณะอคติต่อกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันด้วย สำหรับแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเรื่องนี้สามารถแบ่งคำถามเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามในพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ 2 ท่านคิดว่าคุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนามีอะไรบ้าง

ส่วนที่ 3 ท่านคิดว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนาและแนวทางในการแก้ไขมีอะไรบ้าง

3.4 ขั้นตอนที่ 4 การสังเกตการณ์การทำงานของล่าม

ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์การทำงานของกลุ่มตัวอย่างในขณะที่ทำงานและในขณะที่ให้สัมภาษณ์ โดยสังเกต น้ำเสียง จังหวะในการพูด ท่าทางประกอบการทำงานล่าม พร้อมทั้งจดบันทึกและบันทึกเสียงนำกลับมาสังเคราะห์ข้อมูลหลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์

3.5 ขั้นตอนที่ 5 สรุปประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของลุ่ม ปัจจัยสำคัญของลุ่มที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ตลอดจน ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นลุ่มในทางพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวทั้งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการสังเกตการณ์มาพิจารณาความถูกต้องและครบถ้วนของทุกคำตอบที่ได้สัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาจัดระบบตามตรรกะ ตามลำดับประเด็นสำคัญก่อนทำการสังเคราะห์เพื่อประมวลเป็นผลสรุป

3.6 ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์ข้อสรุปบทบาทของลุ่มในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 5 มาเชื่อมโยงและสังเคราะห์เพื่อประมวลข้อสรุปบทบาทของลุ่มในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องบทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย ผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1) ข้อมูลทั่วไปของล่ำม
- 2) ผลการสัมภาษณ์ล่ำมที่ทำงานในเขตพุทธาวาส
- 3) ผลการสังเกตการณ์การทำงานของล่ำม

4.1 ข้อมูลทั่วไปของล่ำม

1. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต) เป็นชาวอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรตั้งแต่อายุ 12 ปี เมื่อย้ายเข้ามาจำพรรษาที่วัดพระพิเรนทร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ท่านสอบได้นักธรรมเอกและเปรียญธรรม 9 ประโยค ขณะเป็นสามเณร เป็นรูปที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน จึงได้รับการอุปสมบทเป็น นาคหลวง (หมายถึง สามเณรที่สอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยค ที่มีอายุไม่เกิน 22 ปีบริบูรณ์ ที่ทรงพระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์ให้อุปสมบท ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พร้อมพระราชทานเครื่องสมณบริขารในการอุปสมบท) เมื่อปี พ.ศ. 2504 ท่านสำเร็จการศึกษาปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2505

ท่านได้อุทิศตนให้กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทั้งด้านการบรรยาย ทางวิชาการ การแสดง พระธรรมเทศนา และทำหน้าที่ล่ำมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยการเทศนา และเป็นล่ำมในการประชุมระดับนานาชาติ ตลอดงานด้านนิพนธ์ เอกสารวิชาการ และตำราจำนวนมาก ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หนังสือ “พุทธธรรม” อีกทั้งท่านยังได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติมากมาย อาทิ รางวัลการศึกษาเพื่อสันติภาพ พ.ศ. 2537 จากองค์การยูเนสโก นับเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับเกียรติให้รับรางวัลนี้ ถือเป็น การสร้างเกียรติประวัติ และชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก จนกระทั่งท่านได้รับการยกย่องให้เป็น “ปราชญ์พุทธศาสนา”

ปัจจุบัน ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดญาณเวศกวัน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537

2. พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) เป็นชาวจังหวัดสุพรรณบุรี ท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรตั้งแต่อายุ 12 ปี เมื่อพ.ศ. 2519 ท่านสอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยค ขณะเป็นสามเณรจึงได้รับการอุปสมบทเป็น นาคหลวง ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อมาท่านได้ศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษา พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญา (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และจบการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก สาขาปรัชญา จากมหาวิทยาลัยเคลี ประเทศอินเดีย หลังจากที่จบปริญญาเอก ท่านได้เป็นอาจารย์บรรยายที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ระยะเวลาหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2529 มหาเถรสมาคม อนุมัติให้ไปเป็นพระธรรมทูต ประจำวัดธรรมาราม นครชิคาโก ประเทศสหรัฐอเมริกา และกลับมารับตำแหน่งผู้อำนวยการกองวิชาการ และเป็นคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยท่านแรก และได้รับแต่งตั้งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจากสมเด็จพระสังฆราช เมื่อปี พ.ศ. 2540

ท่านเป็นพระภิกษุผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการของประเทศไทยรูปหนึ่ง ที่มีผลงานคำ บรรยายธรรมและหนังสือออกมาเป็นจำนวนกว่า 60 เล่ม ท่านได้รับเชิญให้กล่าวบรรยายธรรมทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้งการบรรยายธรรมเป็นชุดต่อเนื่องในสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2537 เป็นผู้แทนของประเทศไทยเสนอบทความทางวิชาการ ในที่ประชุมใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ที่กรุงเทพมหานคร และในที่ประชุมสัมมนาผู้นำทางศาสนาที่จัดเนื่องในการประชุมใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ ณ กรุงโคโร ประเทศอียิปต์

ปัจจุบัน ท่านดำรงตำแหน่งเป็นอธิการบดีและศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดประยูรวงศาวาสวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

3. พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก ท่านเป็นชาวญี่ปุ่นโดยกำเนิด เมื่ออายุได้ 20 ปี ท่านเดินทางออกจากประเทศญี่ปุ่นเป็นครั้งแรก เพื่อแสวงหาสัจธรรมของชีวิต โดยได้ท่องเที่ยวศึกษาชีวิต สังคม วัฒนธรรมของ ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และยุโรป เป็นเวลา 2 ปีเศษ จนปี พ.ศ. 2517 ได้เดินทางมายังประเทศไทย เพื่อบรรพชาเป็นสามเณร ณ วัดเบญจมบพิตร จังหวัดกรุงเทพมหานคร หลังจากได้ศึกษาธรรมะและซาบซึ้งในหลักธรรมและวัตรปฏิบัติในแนววัดป่า (หมายถึง วัดที่พระภิกษุ ฝ่ายที่มุ่งศึกษาธรรม โดยการกระทำ หรือลงมือปฏิบัติ และพำนักอยู่ตามป่าเขา ที่สงบ สงัด สะดวกต่อการปฏิบัติ) และปี พ.ศ. 2518 ได้อุปสมบท ณ วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี

ท่านได้สอนสมาธิวิปัสสนากรรมฐานโดยจัดอบรมอานาปานสติ และเทศนาสั่งสอนเป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษ รวมถึงภาษาญี่ปุ่นแก่ผู้สนใจ รวมถึงเขียนหนังสือธรรมะกว่า 80 เล่ม โดยใช้ภาษาที่เรียบง่าย และจัดพิมพ์เป็นหนังสือขนาดพกพาที่คนยุคนี้ ซึ่งมิอาจจำหน้าได้ โดยการให้

บริจาคตามกำลังศรัทธา ตามสถานีรถไฟฟ้าย่านบีทีเอส และสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้
 ธรรมะเป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ง่าย ไม่น่าเบื่อ

ปัจจุบัน ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์เทพวราราม อำเภอไทรโยค จังหวัด
 กาญจนบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539

4. พระอาจารย์ ดร. อนิล ศากยะ (อนิลมาน ธรรมสาภิโย) ท่านเป็นชาวเนปาล โดยกำเนิด
 หลังจากบรรพชาเป็นสามเณรที่กาฐมาณฑุ ประเทศเนปาล ในช่วงที่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระ
 พระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จประเทศเนปาล ปี พ.ศ. 2513 (ขณะนั้นทรงสมณศักดิ์ที่
 พระศาสนโศภณ) เพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในเนปาล จึงเดินทางกลับมาพร้อมท่าน เพื่อศึกษา
 ธรรมะในประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2523 จึงอุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดบวรนิเวศวิหาร ท่าน
 สำเร็จการศึกษาศาสนศาสตรบัณฑิต (ศน.บ) จาก คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
 วิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2525 และปี พ.ศ. 2530 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท ด้านมานุษยวิทยาจาก
 มหาวิทยาลัยศรีวิบูลย์ ประเทศเนปาล นอกจากนี้ยังได้ศึกษาต่อระดับปริญญาโท ด้านมานุษยวิทยา
 สังคม จาก วิทยาลัยคราอิสต์ คอลเลจ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ประเทศอังกฤษ โดยทุนพระราชทาน
 จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2537 แล้วศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ด้านมานุษยวิทยา
 สังคม จากมหาวิทยาลัยบริติช กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยทุนพระราชทานจาก
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกเช่นกัน สำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2543

ท่านเป็นพระนักวิชาการ ที่สั่งสอน เทศนา และเขียนตำราทางวิชาการจำนวนมาก ทั้ง
 ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ท่านยังดำรงตำแหน่งเป็นคณบดีคณะ
 สังคมศาสตร์ และเป็นอาจารย์ประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อีกทั้งยัง
 รับหน้าที่เป็นอาจารย์พิเศษประจำ อยู่ที่ วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจุบัน ท่านดำรงตำแหน่ง รองเลขานุการในพระองค์ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระ
 พระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จำวัดอยู่ที่ คณะเหลืองรังษี วัดบวรนิเวศวิหาร

5. พระอาจารย์แก้วสิทธิ์ (พระอธิการเฮ็นนิง แกวลี) ท่านเป็นชาวเยอรมันโดยกำเนิด ท่าน
 สนใจในธรรมะ จากการอ่านหนังสือธรรมะภาคภาษาอังกฤษ ซึ่งแต่งโดย พระอาจารย์ปสัน โน
 (ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดป่าอภัยคีรี มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา) ท่านจึง
 เกิดความเลื่อมใส และเดินทางมาศึกษาพระธรรมวินัยอย่างแน่นหนา ตามแนววัตรปฏิบัติ ของหลวงปู่
 ชา สุภัทโท (พระโพธิญาณเถร) แห่งวัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี จนในปี พ.ศ. 2530 จึง
 อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดหนองป่าพง และวัดป่านานาชาติ ตามลำดับ

ท่านเป็นผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนา ผ่านการเทศนา และดำเนินวัตรปฏิบัติตามแนวทางพระป่า อย่างเคร่งครัด ทำให้เป็นที่เลื่อมใสแก่พุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ท่านยังทำหน้าที่ล่ามให้แก่หลวงพ่อเลี่ยม จิตธัมโม (พระราชภาวนาวิกรม) เจ้าอาวาสวัดหนองป่าพง รูปปัจจุบัน และพระป่าชั้นผู้ใหญ่ เมื่อมีการเดินทางไปเผยแพร่พุทธศาสนาในต่างประเทศ

ปัจจุบัน ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดป่านานาชาติ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552

6. ภิกษุณีธัมมนันทา (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) ท่านเป็นชาวกรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาปรัชญาจากมหาวิทยาลัยซานดีนิเกตัน ประเทศอินเดีย ได้รับทุนรัฐบาลแคนาดาไปศึกษาปริญญาโทและเอกจากมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ประเทศแคนาดา และมหาวิทยาลัยมคธ ประเทศอินเดีย เมื่อปี พ.ศ. 2512 ท่านกลับมาเป็นอาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผลงานวิชาการมากมาย เขียนบทความธรรมะ และเป็นพิธีกรรายการธรรมะ ถ่ายทอดทางช่อง 3 เป็นผู้แปลหนังสือ *ลามะจากลาซา* ของทะเลลามะ จนถึงปี พ.ศ. 2544 จึงออกบวช และอุปสมบทเป็นภิกษุณีรูปแรกในสายเถรวาท โดยสืบสายจากสยามวงศ์ วัดคัมภูละ ประเทศศรีลังกา

ท่านประกอบวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแนวทางที่เหมาะสมแก่สตรี ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และเทศนาสั่งสอน ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ปัจจุบัน ท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดทรงธรรมกัลยาณี อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

7. แม่ชีอารี แจ็งทอง เป็นชาวจังหวัดสระบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะรัฐศาสตร์ (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2527 จากนั้นได้เข้ารับราชการกระทรวงต่างประเทศ เมื่อปี พ.ศ. 2539 ได้ลาออกจากราชการ เนื่องจากปัญหาทางสุขภาพ และได้เริ่มปฏิบัติธรรมอย่างเอาใจจริงเอาจัง โดยเริ่มฝึกสมาธิ วิปัสสนา จากครูบาทามธรรมมากมาย อาทิ หลวงพ่อจรัญ จิตธัมโม แห่งวัดอัมพวัน จ.สิงห์บุรี จนกระทั่งได้มาพบกับแม่ชีสันสนีย์ เสถียรสุด ผู้ก่อตั้งสถานปฏิบัติ “เสถียรธรรมสถาน” ซึ่งชักชวนให้ท่านมาร่วมปฏิบัติธรรมที่นี่

ท่านมีส่วนช่วยเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยการเป็นล่ามให้แก่ชาวต่างชาติที่มาปฏิบัติธรรมที่เสถียรธรรมสถาน

8. คุณอำนาจ สิริภูมิ เป็นชาวจังหวัดลพบุรี สำเร็จการศึกษาจากคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แต่มีความสนใจในธรรมะตั้งแต่เด็ก จึงตั้งใจอุปสมบท ณ วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2526 เรื่อยมา จนถึงปี พ.ศ. 2540 จำต้องลาสิกขาเนื่องจากภาระทางครอบครัว

อย่างไรก็ตาม คุณอำนาจ ได้รับเชิญจากพระผู้ใหญ่ในวัดให้ปฏิบัติหน้าที่ล่าม ในงานอุปสมบทประจำปี ให้แก่ชาวต่างชาติที่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

4.2 ผลการสัมภาษณ์ล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาส

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 ราย จำแนกในแต่ละประเด็น มีดังนี้

4.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาส

1) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตโต) วัดญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาส ว่า ล่ามมีความสำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะเป็นการถ่ายทอดพุทธธรรมคำสอนให้แก่ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาที่มีพื้นฐานภาษาแตกต่างกัน ดังนั้น ล่ามจึงเป็นผู้สื่อความหมายที่มีความสำคัญ และการทำงานของล่ามในพุทธศาสนาต้องทำหน้าที่ทุกอย่าง เช่น การแปลคำสอนจากการเทศนา การแปลพระไตรปิฎก เข้าร่วมในการประชุมพุทธศาสนาโลก เพื่อเป็นล่ามให้แก่พระสงฆ์ไทยที่เข้าร่วมการประชุมนั้น ๆ

2) พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) วัดประยูรวงศาวาสน์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาส ว่า ในฐานะที่เป็นอธิการบดีของมหาวิทยาลัย ซึ่งรับผิดชอบต่อการเรียนการสอนของพระภิกษุ ล่ามจากอังกฤษเป็นไทยและจากไทยเป็นอังกฤษจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะล่ามจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและคำสอน อีกทั้งยังทำให้มีผู้ที่ศรัทธาเลื่อมใสในศาสนาพุทธมากยิ่งขึ้น โดยไม่มีภาษาเป็นอุปสรรคในการศึกษาเล่าเรียน และจะยิ่งทำให้พระสงฆ์ในประเทศไทยได้ใช้ความรู้จากการเป็นล่ามเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปในต่างแดน

3) พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก วัดสุন্নทวนาราม จังหวัดกาญจนบุรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาส ว่า ล่ามมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพุทธศาสนา ยกตัวอย่างเช่น ตัวท่านเองเป็นชาวญี่ปุ่นที่สนใจในศาสนาพุทธ แบบหินยาน แต่ในประเทศญี่ปุ่นนับถือแบบมหายาน ทำให้ต้องทำความเข้าใจพุทธศาสนาแบบหินยานโดยผ่านล่าม จนในที่สุดท่านจึงตัดสินใจบวชเพื่อศึกษาธรรมะอย่างลึกซึ้ง จะเห็นได้ว่าล่าม มีบทบาทสำคัญทำให้คนเปลี่ยนความคิดและมีที่พึ่งทางใจได้มากยิ่งขึ้น

4) พระอาจารย์ ดร. อนิล สากยะ (อนิลมาน ธมมสากิโย) วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาส ว่า ในฐานะที่ท่านเป็นนักเทศน์ และเป็นอาจารย์รับเชิญในมหาวิทยาลัยในประเทศและต่างประเทศ ท่านจึง

จำเป็นต้องทำหน้าที่สอนและหน้าที่ล่ามในเวลาเดียวกัน ล่ามจึงมีบทบาทเชื่อมโยงความเข้าใจร่วมกัน และก่อให้เกิดสันติสุขต่อทั้งตนเองและสังคมโดยรวม

5) พระอาจารย์เกวลีภิกขุ (พระอธิการเฮ็นนึ่ง เกวลี) วัดป่านานาชาติ จังหวัด อุบลราชธานี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาสว่า ในฐานะที่เป็น เจ้าอาวาสวัดป่านานาชาติ ซึ่งผู้ที่เข้ามาในวัดจะเป็นชาวต่างชาติเกือบทั้งหมด ทำให้ท่านต้องเป็นล่าม และเทศนาเป็นภาษาอังกฤษ แต่ในบางครั้ง ท่านจำเป็นต้องล่ามเป็นภาษาเยอรมันให้กับชาวเยอรมันที่มีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างจำกัด ดังนั้นล่ามจึงมีความสำคัญที่ดึงดูดให้ชาวต่างประเทศเข้ามาศึกษา ทางด้านพุทธศาสนาในประเทศมากยิ่งขึ้น

6) ภิกษุณีฉัมนันทา (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) วัดทรงธรรมกัลยาณี จังหวัด นครปฐม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาสว่า ล่ามที่เป็นภิกษุณี จะได้เปรียบกว่าล่ามที่เป็นพระสงฆ์เพราะจะสร้างความสนิทสนมให้กับผู้ที่สนใจในพุทธศาสนาที่เป็น สตรีมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสตรีชาวต่างชาติ เช่น สตรีชาวอินเดียและศรีลังกาที่มีความคุ้นเคยกับ ภิกษุณีในประเทศของตนอยู่แล้วก็จะเข้ามาศึกษาธรรมะในวัดทรงธรรมกัลยาณี จังหวัดนครปฐม มากกว่าที่อื่น แต่โดยรวมแล้วล่ามทำหน้าที่เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างคนต่างภาษาให้เข้ามา ศึกษาและปฏิบัติธรรมะในแนวทางที่ถูกต้องตามพุทธบัญญัติ

7) แม่ชีอารี แจ่งทอง สถานปฏิบัติ “เสถียรธรรมสถาน” จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาสว่า ล่ามมีความสำคัญในการนำ ธรรมะไปเผยแผ่ให้ชาวต่างชาติที่มาศึกษาหลักธรรมที่เสถียรธรรมสถานที่มีมุ่งเน้นการปฏิบัติ มากกว่าการท่องตำราพระไตรปิฎก อาทิ การเดินจงกรม การกำหนดจิต ซึ่งในทุกขั้นตอนล่ามจะต้อง ทำหน้าที่ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติที่เป็นชาวต่างชาติเข้าใจและบรรลุวัตถุประสงค์ในการฝึกจิตดังกล่าว ซึ่ง ส่วนใหญ่แล้ว ผู้ที่มาปฏิบัติธรรมที่เสถียรธรรมสถานจะเป็นสตรีและเด็ก นอกจากนี้ที่เสถียรธรรม สถานจะมีการบวชสามเณรีช่วงภาคฤดูร้อน โดยให้ปฏิบัติธรรมอยู่ประจำที่วัดเป็นเวลา 1 เดือน ในการ นี้มีชาวต่างชาตินิยมส่งบุตรหลานเข้าร่วมฝึกอบรมเป็นจำนวนมาก ทำให้ล่ามมีความสำคัญตลอด ระยะเวลาฝึกอบรม

8) คุณอำนาจ สิริภูมิ วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการทำงานของล่ามที่ทำงานในเขตพุทธาวาสว่า ล่ามช่วยทำให้การบวชประจำปีของวัดบวร นิเวศน์ ให้กับชาวต่างประเทศ เป็นไปอย่างราบรื่น โดยก่อนการบวชชาวต่างประเทศจะต้องมาอยู่ วัดเพื่อศึกษาธรรมะเป็นเวลา 1 สัปดาห์ เพื่อเตรียมความพร้อม โดยล่ามทำหน้าที่เสมือนพี่เลี้ยงใน ทุกด้าน ตั้งแต่ ฝึกการขานนาค ชักซ้อมขั้นตอนต่างๆ ในการบวช ตลอดจนตอบซักถามในหัวข้อ ธรรมะแก่ชาวต่างชาติ

4.2.2 คุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา

1) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) วัดญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม กล่าวว่า คุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ล่ามต้องเป็นคนที่มีความใฝ่รู้ตลอดเวลา แม้ว่าพระธรรมของพระพุทธเจ้าจะถูกบัญญัติไว้แล้วตายตัว แต่เมื่อเวลาเปลี่ยนไปการตีความธรรมะก็มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ทำให้ล่ามจะต้องตามทันการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นอกจากนี้ ความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ล่ามเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้ชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2) พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) วัดประยูรวงศาวาสน์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร กล่าวถึง คุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ความเต็มใจและความศรัทธาในการจรจรโลกพุทธศาสนา เพราะถ้าล่ามขาดความศรัทธาในพุทธศาสนาจะไม่สามารถเข้าถึงธรรมะได้อย่างทอ้งแท้ ส่งผลให้การถ่ายทอดได้ไม่ลึกซึ้งและถูกต้อง บางครั้งอาจเป็นเหตุให้สาระและเนื้อหาผิดเพี้ยนได้ ดังนั้นผู้ที่จะเป็นล่ามในทางพุทธศาสนาที่ดี จำเป็นต้องผ่านการบวชเรียน เพื่อมีความรู้ทางธรรมะขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง

3) พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก วัดสุนันทวนาราม จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวถึง คุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ต้องเป็นคนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาทั้ง ฟัง พูด อ่านและเขียน รวมทั้งความสามารถในการจับใจความ สรุปสาระสำคัญ และต้องเป็นผู้ที่ใฝ่รู้ตลอดเวลา ดังเช่นตัวพระอาจารย์เอง ต้องฝึกฝน อ่านเขียนเป็นเวลากว่าสิบปี จึงสามารถเทศนาเป็นภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่ว และจะยิ่งทำให้ผู้มาฟังเทศน์เกิดศรัทธาในลุ่มและพุทธศาสนาโดยรวม มากยิ่งขึ้น

4) พระอาจารย์ ดร. อนิล สากยะ (อนิลมาน ธมมสากิโย) วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร กล่าวถึง คุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย ความตั้งใจที่จะทำให้พุทธศาสนาสามารถเข้าถึงได้สำหรับผู้ที่มีจิตศรัทธา เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เมื่อมีความตั้งใจดังกล่าวเป็นที่ตั้ง ย่อมทำให้ล่ามยังต้องพัฒนาตนเองในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น การพัฒนาองค์ความรู้ทางธรรมของตนเองให้ทันกับโลกตลอดเวลา และรวมถึงการพัฒนาทางภาษาของตน ให้มีความแตกฉานมากยิ่งขึ้น เพื่อทำให้การล่ามของเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5) พระอาจารย์แก้วลีภิกขุ (พระอธิการเฮ็นนิง แกวลี) วัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี กล่าวถึง คุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้แก่ ล่ามต้องมีความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างมาก แล้วมีจิตใจมุ่งมั่นที่จะช่วยสืบสานพุทธศาสนาให้คงอยู่

อย่างมั่นคงตลอดไป โดยที่ล้ามจำเป็นต้องสร้างเสริมความเข้าใจอันดี ต่อผู้ที่มีความสนใจและเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ให้ได้เข้าถึงธรรมะอย่างถ่องแท้ โดยผ่านพ้นอุปสรรคทางภาษา

6) ภิกษุณีธัมมันทา (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) วัดทรงธรรมกัลยาณี จังหวัดนครปฐม กล่าวถึง คุณสมบัติสำคัญของล้ามที่มีผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา กล่าวว่า ผู้ที่เป็นล้ามจำเป็นต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้ง เพราะพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่เข้าใจยาก ดังนั้นถ้าล้ามไม่มีความเข้าใจอาจจะบิดเบือนธรรมะของพระพุทธองค์ได้ และบุคลิกส่วนตัวของล้ามที่ต้องมีความใจเย็น และเข้าใจผู้ใช้ล้าม ว่ามีขีดจำกัดทางภาษาอย่างไร ย่อมทำให้การล้ามมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7) แม่ชีอารี แจ่งทอง สถานปฏิบัติ “เสถียรธรรมสถาน” จังหวัดกรุงเทพมหานคร กล่าวถึง คุณสมบัติสำคัญของล้ามที่มีผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ว่า นอกจากศรัทธาและความทุ่มเทที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาแล้ว ความใฝ่รู้ในทางพุทธศาสนาและความเห็นใจต่อผู้อื่น และศรัทธาในอาชีพล้ามของตนที่อุทิศตัวเพื่อพระพุทธศาสนา เป็นปัจจัยที่ทำให้การล้ามมีประสิทธิภาพมากขึ้น

8) คุณอำนาจ สิริภูมิ วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร กล่าวถึง คุณสมบัติสำคัญของล้ามที่มีผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ว่า เนื่องจากล้ามในพุทธศาสนาไม่มีรายได้ เป็นสิ่งจูงใจ ดังนั้นความอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้เข้าถึงธรรมะอย่างถูกต้อง จึงเปรียบเสมือนการได้ทำบุญ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ล้ามเกิดแรงบันดาลใจในการทำหน้าที่การล้ามให้มีประสิทธิภาพ

4.2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล้ามในทางพุทธศาสนา

1) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) วัดญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม กล่าวถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล้ามในทางพุทธศาสนาว่า เนื่องจากล้ามไม่มีความเข้าใจในพุทธศาสนาอย่างแท้จริงทำให้เนื้อหาในการแปลความไม่ครบถ้วนและบิดเบือนออกไป ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือแม้แต่ความสับสนของผู้ที่ใช้ล้าม นอกจากนี้การใช้ภาษาบาลี โดยการทับศัพท์ภาษาบาลี และไม่แปล เป็นภาษาที่ง่ายขึ้นทำให้เกิดการไม่สื่อความหมายสำหรับผู้ใช้ล้าม เช่น การใช้คำว่า Anatta (อนัตตา) ซึ่งหมายความว่า การไม่มีตัวตน ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า empty of self-reality แต่ล้ามใช้ทับศัพท์ ผู้ใช้ล้ามจึงไม่เข้าใจ เป็นต้น นอกจากนี้ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งก็คือล้ามในทางพุทธศาสนามีน้อยและล้ามทั่วไปคิดว่า ล้ามทางพุทธศาสนาเป็นงานที่ยากและผลตอบแทนไม่คุ้มค่า ทำให้จำเป็นต้องใช้ล้ามกลุ่มเดิม ๆ ไม่ก่อให้เกิดพัฒนาการใหม่ ๆ

2) พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต) วัดประยูรวงศาวาสน์ จังหวัด

กรุงเทพมหานคร กล่าวถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนาว่า พระ
 ชั้นผู้ใหญ่ที่มีความรู้แตกฉาน แต่ไม่มีความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเผยแผ่
 พระพุทธศาสนาไปยังชาวต่างชาติที่ศรัทธา นอกจากนี้ชาวพุทธที่สนใจในพุทธศาสนาอย่างแท้จริง
 มีน้อยลง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ทำให้ขาดกำลังสำคัญที่จะมาช่วยเผยแผ่ศาสนา สำหรับลีลาการ
 พูดของล่ามที่ขาดความมั่นใจ ส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในสิ่งที่ทำการล่าม การนึก
 คำศัพท์ไม่ออก ทำให้ผู้ใช้ล่ามรู้สึกไม่น่าเชื่อถือ ไม่น่าศรัทธาต่อตัวล่าม

3) พระอาจารย์มิตซูโอะ คเวสโก วัดสุทัศน์วราราม จังหวัดกาญจนบุรี กล่าวถึง

ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนาว่า ล่ามไม่สามารถสื่อความหมาย
 ของธรรมะได้อย่างชัดเจน เพราะล่ามขาดความรู้อย่างถ่องแท้ในเชิงภาษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษา
 บาลี เพราะภาษาบาลีเป็นพื้นฐานสำคัญในพระพุทธศาสนา เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้บันทึกพระ
 ไตรปิฎก ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งก็คือ ล่ามขาดทักษะในการล่าม เช่น ทักษะในการสื่อสาร การจับ
 ใจความ ซึ่งปกติในการเทศน์จะใช้ล่ามพูดตามประโยคต่อประโยค ถ้าล่ามไม่สามารถจับใจความ
 สำคัญย่อมทำให้การสื่อสารไม่บังเกิดผล นอกจากนั้นการยึดอาชีพล่ามในพุทธศาสนาเป็นอาชีพ
 หลักคงเป็นไปได้ยาก เพราะค่าตอบแทนเป็นตัวเงินไม่แน่นอน และล่ามทางพุทธศาสนาในปัจจุบัน
 ทำหน้าที่ล่ามด้วยความเต็มใจ ไม่รับค่าตอบแทน

4) พระอาจารย์ ดร. อนิล สากยะ (อนิลมาน ธมฺมสากิโย) วัดบวรนิเวศวิหาร

จังหวัดกรุงเทพมหานคร กล่าวถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนา
 ว่า คนรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญของล่ามในพระพุทธศาสนา โดยคิดว่าเพียงแค่ว่ารู้พระธรรมเป็น
 ภาษาไทยก็เพียงพออยู่แล้ว แต่ไม่คิดที่จะเผยแผ่ให้คนต่างชาติได้รับรู้ อีกทั้งพระรุ่นใหม่เข้ามา
 บวชมีจำนวนน้อยที่ตั้งใจบวชเป็นการถาวร พระกลุ่มนี้จึงไม่มีความต้องการศึกษาจนสามารถ
 ถ่ายทอดได้เป็นภาษาอังกฤษ แต่ตรงข้ามกับพระในประเทศศรีลังกา และพม่า ที่ตั้งใจศึกษาธรรมะ
 เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อนำกลับไปเผยแผ่ในประเทศของตน

5) พระอาจารย์เกวลีภิกขุ (พระอธิการเฮ็นนิง เกวลี) วัดป่านานาชาติ จังหวัด

อุบลราชธานี กล่าวถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนาว่า ผู้ที่สนใจ
 ธรรมะที่เป็นชาวต่างชาติบางคน ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ จึงค่อนข้างลำบากในการจัดหา
 ล่ามในภาษานั้น ๆ เช่น ภาษาในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ดังนั้น จำเป็นต้องใช้ล่ามภาษาอังกฤษที่มีทักษะ
 ในการสื่อสารสูง เช่น ต้องมีความอดทน ใจเย็น พูดช้าๆ ชัดถ้อยชัดคำ หาคำศัพท์ที่เข้าใจง่ายโดยคงไว้
 ซึ่งความหมายที่ถูกต้อง และการฝึกล่ามในพุทธศาสนาใช้เวลานานกว่าล่ามทั่วไป

6) ภิกษุณีฉั่มมณันทา (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) วัดทรงธรรมกัลยาณี จังหวัดนครปฐม กล่าวถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนา ว่า ล่ามสตรีในพุทธศาสนามีข้อจำกัดมากกว่าล่ามที่เป็นผู้ชาย เนื่องจากยังไม่มีการยอมรับภิกษุณีในประเทศไทย ดังนั้นล่ามสตรีในประเทศไทยจึงไม่มีโอกาสบวชเรียน ทำให้ไม่ลึกซึ้งกับพุทธศาสนาเท่ากับพระภิกษุ

7) แม่ชีอารี แจ่งทอง สถานปฏิบัติ “เสถียรธรรมสถาน” จังหวัดกรุงเทพมหานคร กล่าวถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนา ว่า การล่ามพูดพร้อมในทางศาสนาเป็นสิ่งยากเพราะต้องอาศัยสมาธิที่นิ่ง แต่ในบางครั้งอาจมีเสียงรบกวนทำให้ไม่สามารถจดจ่อกับสิ่งที่ล่ามอยู่ หรือทำให้แปลผิดพลาดได้ ในระยะแรกๆ จะมีปัญหาเรื่องความตื่นเต้นและความกลัวเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่ต่อมาเมื่อเริ่มคุ้นเคยทำให้ทำงานล่ามได้สะดวกขึ้น อุปสรรคอีกประการ คือ การใช้คำศัพท์ โดยต้องพยายามฝึกเปิดพจนานุกรมเพื่อเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับสถานการณ์

8) คุณอำนาจ สิริภูมิ วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร กล่าวถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนา ว่า นอกจากการเตรียมพร้อมเพื่อเตรียมชาวต่างชาติที่ต้องการเข้าอุปสมบท การขานนาคเป็นภาษาบาลีชาวต่างชาติมักถามถึงความหมายคำต่อคำ ซึ่งต่างจากคนไทยที่ไม่สนใจความหมาย ดังนั้นล่ามจึงต้องเตรียมตัวให้มากขึ้นเพื่อตอบคำถามได้ในกรณีที่พระที่เทศน์พูดเนื้อหาหมากและพูดเร็ว ทำให้ไม่สามารถแปลถ้อยคำได้ครบถ้วน

4.3 ผลการสังเกตการณ์การทำงานของล่าม (น้ำเสียง จังหวะในการพูด ท่าทางประกอบ)

1. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) วัดญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม

ใช้ภาษาง่าย ๆ และพูดช้า เพื่อให้ผู้ใช้ล่ามติดตามในสิ่งที่เทศน์ บางครั้งท่านจะทิ้งช่วงการสนทนาเป็นเวลานานเพื่อรอคำถามจากผู้ใช้ล่าม หากมีข้อสงสัยท่านจะตอบกลับด้วยท่าทางที่อ่อนน้อม แต่ภาษาอังกฤษไม่ได้เป็นอุปสรรคสำหรับท่านเพราะท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาบาลี ภาษาอังกฤษ และภาษาไทย โดยปกติท่านจะเทศน์แต่เพียงอย่างเดียว แต่ในเวลาที่ไม่มีการล่าม ท่านสามารถทำหน้าที่เป็นล่ามให้ตนเอง โดยเทศน์เป็นภาษาไทย และล่ามเป็นภาษาอังกฤษตามทันที

2. พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต) วัดประยูรวงศาวาสน์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พูดเร็ว ชัดถ้อยชัดคำ เสียงดัง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่นิยมทับศัพท์ภาษาบาลี แต่เมื่อจำเป็นต้องใช้ภาษาบาลี ท่านจะแปลความหมายให้ฟังทุกครั้ง โดยปกติถ้าท่านจะต้องเป็นล่ามให้

ตัวเอง กล่าวคือเทศน์เป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ โดยยังคงเนื้อหายังคงครบถ้วน เช่นเดียวกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ.ปยุตโต) วัดญาณเวศกวัน จังหวัดนครปฐม มีการใช้ท่าทางประกอบการเล่า

3. พระอาจารย์मितชูโอะ คเวสโก วัดสุนันทวนาราม จังหวัดกาญจนบุรี

พูดภาษาอังกฤษ ในสำเนียงญี่ปุ่น มีความเข้าใจภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ทำให้การเทศน์ธรรมะฟังดูเรียบง่ายสำหรับชาวต่างชาติ มีการยกตัวอย่างประกอบทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย มีอารมณ์ขันสอดแทรกตลอดเวลาทำให้ผู้ฟังไม่เครียด แต่เมื่อมีชาวต่างชาติมาพร้อมกับคนไทย ท่านจะเทศน์ทั้งภาษาไทย และเล่าให้ตนเองเป็นภาษาอังกฤษทันที

4. พระอาจารย์ ดร. อนิล สากยะ วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พูดภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาบาลี ได้อย่างชัดเจน ถีลาการพูดจริงจังแบบ นักวิชาการมาก ทำให้น่าเชื่อถือ ประกอบกับสำเนียงภาษาอังกฤษที่ไพเราะทำให้ถ่ายทอดได้ น่าสนใจ ท่านเป็นล่ามทั้งแบบล่ามพูดพร้อม และล่ามพูดตามให้พระผู้ใหญ่ในวัดบวรนิเวศวิหาร รวมถึงในการประชุมพระพุทธศาสนานานาชาติ ที่ประเทศเคยเป็นเจ้าภาพหลายครั้ง

5. พระอาจารย์แก้วลิกขุ (พระอธิการเฮ็นนิง แก้วลี) วัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี

พูดภาษาไทยได้ชัดถ้อยชัดคำมาก สามารถโต้ตอบกระทู้ธรรมกับพระสงฆ์ไทย และผู้สนใจธรรมะได้อย่างฉับพลัน อีกทั้งถีลา น้ำเสียงไพเราะ ทำให้ดึงดูดทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้หันมาสนใจในฟังธรรมเทศนาได้มากขึ้น ในคราวที่มีคนไทยมาฟังเทศน์พร้อมกับชาวต่างชาติ ท่านจะทำหน้าที่ล่ามให้กับตนเอง โดยเทศน์เป็นภาษาอังกฤษก่อน แล้วแปลเป็นภาษาไทยทันที

6. ภิกษุณีธรรมนันทา (ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์) วัดทรงธรรมกัลยาณี จังหวัดนครปฐม

พูดจาฉะฉาน และเปี่ยมไปด้วยพลัง อีกทั้งน้ำเสียงดัง ก้องกังวาน อีกทั้งท่านมักซักถามผู้มาปฏิบัติธรรมว่ามีข้อสงสัยอย่างไร ทำให้ผู้ใช้ล่ามเกิดความรู้สึกเป็นกันเอง และคลายความรู้สึกประหม่า และกังวลใจได้มาก นอกจากนี้ ลักษณะที่เป็นกันเองนี้เอง ทำให้ดึงดูดสตรีและเด็ก ให้หันเข้ามาศึกษาธรรมะให้มากยิ่งขึ้นด้วย ท่านจะทำหน้าที่ล่ามให้ตนเองจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยทันที

7. แม่ชีอารี แจ็งทอง สถานปฏิบัติ “เสถียรธรรมสถาน” จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พูดช้า นุ่มนวล และยิ้มแย้มตลอดเวลา ทำให้น่าเลื่อมใสศรัทธา โดยปรกติ แม่ชีอารี จะทำการล่ามในทุกวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันที่แม่ชีศัสตินีย์ ผู้ก่อตั้งสถานปฏิบัติ “เสถียรธรรมสถาน” ออกนำปฏิบัติธรรม ซึ่งเป็นที่นิยมสำหรับชาวต่างประเทศจำนวนมาก ปกติท่านจะทำการล่ามพูดพร้อม จากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

8. คุณอำนาจ สิริภูมิ วัดบวรนิเวศวิหาร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

พูดเร็ว แต่ชัดเจน และได้ใจความ ท่านมักใช้มือไม้ประกอบการพูด เมื่อพยายามนึกคำระหว่างการทำตาม แต่การทำตามแก่กลุ่มชาวต่างชาติที่ตั้งใจจะมาบวชในพุทธศาสนาที่วัดบวรนิเวศน์ มีข้อดีคือ ชาวต่างชาติเหล่านั้นสามารถหาหนังสือธรรมะที่แปลเป็นภาษาอังกฤษอ่านได้ด้วยตนเอง ที่หอสมุดของวัด ดังนั้น ล่ามจึงสามารถลดภาระในการทำหน้าที่ไปได้ส่วนหนึ่ง ท่านถนัดในการทำตามพูดมากกว่าล่ามพูดพร้อม โดยล่ามจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเป็นหลัก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องบทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ำม ศึกษาคุณสมบัติสำคัญของล่ำมที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ำมในทางพุทธศาสนาและทราบถึงบทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย

สืบเนื่องจากข้อจำกัดในด้านเวลา กล่าวคือ ในด้านเวลาผู้วิจัยมีระยะเวลาจำกัด สำหรับการศึกษารound นี้ จึงทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลที่จะมาศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเป็นล่ำมทางพุทธศาสนา ระหว่างพระสงฆ์ และฆราวาสได้ ประกอบกับข้อจำกัดด้านข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ เนื่องจากผู้วิจัยรู้จักรายชื่อล่ำมในทางพุทธศาสนาจำกัด ตัวอย่างที่ได้มาจากการแนะนำและบอกต่อของพระสงฆ์บางรูปที่รู้จัก จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มาวิจัยไม่มากเท่าที่ควร

จากข้อจำกัดทั้ง 2 ประเด็นจึงทำให้ในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างเพียง 8 ราย ทั้งหมดเป็นล่ำม แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ พระสงฆ์ 6 รูป และฆราวาส 2 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างในสนามวิจัย 4 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครปฐม กาญจนบุรี และอุบลราชธานี อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 ราย เป็นผู้ที่มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล และข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ครบถ้วน

การวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ำมในพุทธศาสนา

1) การทำงานของล่ำมในพุทธศาสนาต้องทำหน้าที่ทุกอย่าง เช่น การแปลคำสอนจากภาษาเทสนา การแปลพระไตรปิฎก เข้าร่วมการประชุมพุทธศาสนาโลก เพื่อเป็นล่ำมให้แก่พระสงฆ์ไทยที่เข้าร่วมการประชุมนั้น ๆ การเป็นล่ำมอธิบายการงานนาถในพิธีกรรมการบวชให้แก่ชาวต่างประเทศที่ต้องการบวช ชักซ้อมขั้นตอนต่างๆ ในการบวช ตลอดจนตอบซักถามในหัวข้อธรรมะแก่ชาวต่างชาติ เป็นที่เล็งในการปฏิบัติธรรมภาคฤดูร้อน เป็นต้น

2) การทำงานของล่ำมในพุทธศาสนาเป็นการถ่ายทอดพุทธธรรมคำสอนให้แก่ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาที่มีพื้นฐานภาษาแตกต่างกัน

3) การทำงานของล่ามในพุทธศาสนามีผลทำให้ชาวต่างประเทศศรัทธาเลื่อมใสในศาสนาพุทธ และเข้ามาศึกษาทางด้านพุทธศาสนาในประเทศมากยิ่งขึ้น

4) พระสงฆ์ในประเทศไทยมีโอกาสได้ใช้ความรู้จากการเป็นล่ามในพุทธศาสนาเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปในต่างแดน

5) มีบทบาทสำคัญทำให้คนเปลี่ยนความคิดตัดสินใจบวชเพื่อศึกษาธรรมอย่างลึกซึ้ง และมีที่พึ่งทางใจได้มากยิ่งขึ้น

6) การทำงานของล่ามในพุทธศาสนา เป็นการเชื่อมโยงความเข้าใจร่วมกันและก่อให้เกิดสันติสุขต่อทั้งตนเองและสังคมโดยรวม จึงทำหน้าที่เปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างคนต่างภาษาให้เข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมะในแนวทางที่ถูกต้องตามพุทธบัญญัติ

7) การทำงานของล่ามในพุทธศาสนาจำเป็นต้องรู้ภาษาอื่นนอกจากภาษาอังกฤษ เนื่องจากบางครั้งผู้ใช้ล่ามมีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างจำกัด

8) ล่ามที่เป็นภิกษุณี จะได้เปรียบกว่าล่ามที่เป็นพระสงฆ์เพราะจะสร้างความสนิทสนมให้กับผู้ที่สนใจในพุทธศาสนาที่เป็นสตรีมากยิ่งขึ้น

คุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

1) ล่ามต้องเป็นคนที่มีความใฝ่รู้ตลอดเวลา เพราะเวลาเปลี่ยนไปการตีความธรรมะก็มีการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

2) มีความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศปัจจัยสำคัญที่ทำให้ล่ามเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ชัดเจนและถูกต้องมากยิ่งขึ้น

3) ผู้ที่จะเป็นล่ามในทางพุทธศาสนาที่ดีจำเป็นต้องผ่านการบวชเรียน เพื่อมีความรู้ทางธรรมะขั้นพื้นฐานเพื่อนำไปถ่ายทอดได้อย่างถูกต้อง

4) ต้องเป็นคนที่มีความสามารถในการใช้ภาษาทั้ง ฟัง พูด อ่านและเขียน รวมทั้งความสามารถในการจับใจความ สรุปสาระสำคัญ

5) ต้องอดทนใช้เวลานานในการฝึกฝน เพื่อให้เกิดความชำนาญการล่ามได้อย่างคล่องแคล่ว

6) ล่ามต้องมีความเต็มใจ และความศรัทธาในพุทธศาสนาอย่างมาก แล้วมีจิตใจมุ่งมั่นอุทิศตนเพื่อจรรโลงพุทธศาสนา และตั้งใจช่วยสืบสานพุทธศาสนาให้คงอยู่อย่างมั่นคงต่อไป

7) ต้องมีความศรัทธาในอาชีพล่ามของตน

8) ต้องเข้าใจว่า การเป็นล่ามในพุทธศาสนาจะไม่มีรายได้เป็นสิ่งจูงใจ

9) ล่ามในพุทธศาสนาไม่มีรายได้เป็นสิ่งจูงใจ ดังนั้นความอยากช่วยเหลือผู้อื่นให้ได้ เข้าถึงธรรมะอย่างถูกต้อง จึงเปรียบเสมือนการได้ทำบุญ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ล่ามเกิดแรงบันดาลใจในการทำหน้าที่การล่าม

ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนา

- 1) ล่ามไม่มีความเข้าใจในพุทธศาสนาอย่างแท้จริงทำให้เนื้อหาในการแปลความไม่ครบถ้วนและบิดเบือนออกไป ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือแม้แต่ความสับสนของผู้ที่ใช้ล่าม
- 2) ล่ามในทางพุทธศาสนามีน้อย และล่ามทั่วไปคิดว่า ล่ามทางพุทธศาสนาเป็นงานที่ยาก และผลตอบแทนไม่คุ้มค่า
- 3) การใช้ภาษาบาลี โดยการทับศัพท์ภาษาบาลี และไม่แปล เป็นภาษาที่ง่ายขึ้นทำให้เกิดการไม่สื่อความหมายสำหรับผู้ใช้ล่าม ผู้ใช้ล่ามไม่เข้าใจ
- 4) ชาวพุทธที่สนใจในพุทธศาสนาอย่างแท้จริงมีน้อยลง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น ทำให้ขาดกำลังสำคัญที่จะมาช่วยเผยแพร่วรรณธรรม
- 5) ล่ามบางท่าน มีลีลาการพูดของล่ามที่ขาดความมั่นใจ ส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในสิ่งที่ทำการล่าม การนึกคำศัพท์ไม่ออก ทำให้ผู้ใช้ล่ามรู้สึกไม่น่าเชื่อถือ ไม่น่าศรัทธาต่อตัวล่าม
- 6) ล่ามไม่สามารถสื่อความหมายของธรรมะได้อย่างชัดเจน เพราะล่ามขาดความรู้อย่างถ่องแท้ในเชิงภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาบาลี
- 7) ล่ามขาดทักษะในการล่าม เช่น ทักษะในการสื่อสาร การจับใจความ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเทศน์จะใช้ล่ามพูดตามประโยคต่อประโยค
- 8) การยึดอาชีพล่ามในพุทธศาสนาเป็นอาชีพหลักคงเป็นไปได้ยาก เพราะค่าตอบแทนเป็นเงินไม่แน่นอน
- 9) พระรุ่นใหม่ที่เข้ามาบวชมีจำนวนน้อยที่ตั้งใจบวชเป็นการถาวร พระกลุ่มนี้จึงไม่มีความต้องการศึกษาจนสามารถถ่ายทอดได้เป็นภาษาอังกฤษ
- 10) การฝึกล่ามในพุทธศาสนาใช้เวลานานกว่าล่ามทั่ว ๆ ไป
- 11) ล่ามภาษาอื่นนอกจากภาษาอังกฤษมีจำนวนน้อย
- 12) ล่ามสตรีในพุทธศาสนามีข้อจำกัดมากกว่าล่ามที่เป็นผู้ชาย เนื่องจากยังไม่มีการยอมรับภิกษุณีในประเทศไทย

13) การล่ามพูดพร้อมในทางศาสนาเป็นสิ่งยากเพราะต้องอาศัยสมาธิที่นิ่ง แต่ในบางครั้งอาจมีเสียงรบกวนทำให้ไม่สามารถจดจ่อกับสิ่งที่ล่ามอยู่ หรือทำให้แปลผิดพลาดได้

14) ล่ามต้องเตรียมตัวให้มากขึ้นเพื่อตอบคำถามได้ ในกรณีที่พระที่เทศน์พูดเนื้อหาหนักและพูดเร็ว ทำให้ไม่สามารถแปลถ้อยคำได้ครบถ้วน

การทำงานของล่าม (การใช้น้ำเสียง จังหวะในการพูด ท่าทางประกอบขณะล่าม)

- 1) พูดชัดถ้อยชัดคำ ด้วยสำเนียงภาษาอังกฤษที่ไพเราะ
- 2) เปิดโอกาสให้ผู้ล่ามมีโอกาสซักถาม
- 3) ไม่นิยมทับศัพท์ภาษาบาลี แต่เมื่อจำเป็นต้องใช้ภาษาบาลี ท่านจะแปลความหมายให้ฟังทุกครั้ง
- 4) ใช้ภาษาง่าย ๆ แต่คงความหมายที่ถูกต้อง
- 5) มีไหวพริบปฏิพานในการโต้ตอบข้อธรรมได้อย่างฉับพลัน
- 6) อ่อนน้อมถ่อมตน และเป็นกันเอง
- 7) ยิ้มแย้มตลอดเวลา

บทบาทของล่ามในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย

จากข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของล่ามในพุทธศาสนา คุณสมบัติสำคัญของล่ามที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ข้อปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นล่ามในทางพุทธศาสนา และการทำงานของล่าม (การใช้น้ำเสียง จังหวะในการพูด ท่าทางประกอบขณะล่าม) ข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์ ประมวลเป็นข้อสรุป บทบาท (หน้าที่และความรับผิดชอบ) ของล่ามในการเผยแพร่พุทธศาสนา ดังนี้

1) มีความรับผิดชอบ ดำเนินการล่ามด้วยความเต็มใจ และความศรัทธาในพุทธศาสนา มีจิตใจมุ่งมั่นอุทิศตนเพื่อจรรโลงพุทธศาสนา และตั้งใจช่วยสืบสานพุทธศาสนาให้คงอยู่อย่างมั่นคงตลอดไป โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ในรูปตัวเงิน

2) ถ่ายทอดเนื้อหาให้แก่ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาที่มีพื้นฐานภาษาแตกต่างกันอย่างครบถ้วนและไม่บิดเบือนออกไปจากความหมายเดิม อันจะนำมาซึ่งความเข้าใจผิด หรือแม้แต่ความสับสนของผู้ที่ใช้น้ำเสียง

3) สามารถทำหน้าที่หลายอย่างได้ เช่น การแปลคำสอนจากการเทศนา การแปลพระไตรปิฎก เข้าร่วมในการประชุมพุทธศาสนาโลก เพื่อเป็นล่ามให้แก่พระสงฆ์ไทยที่เข้าร่วมการประชุมนั้น ๆ การเป็นล่ามอธิบายการงานนาถในพิธีกรรมการบวชให้แก่ชาวต่างประเทศที่ต้องการ

บวช ชักซ้อมขั้นตอนต่าง ๆ ในการบวช ตลอดจนตอบคำถามในหัวข้อธรรมแก่ชาวต่างชาติ เป็นที่เล็งในการปฏิบัติธรรมภาคฤดูร้อน เป็นต้น

4) เรียนรู้ภาษาอื่นรู้ภาษาอื่นนอกจาก ภาษาอังกฤษ เนื่องจากบางครั้งผู้ใช้ล่ามมีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างจำกัด

5) หากความรู้ให้ทันยุคทันสมัยตลอดเวลา เพื่อสามารถนำธรรมะที่พระเทศน์มาอธิบายให้เหมาะกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา

6) พัฒนาทักษะฝึกให้เกิดความสามารถและความชำนาญในการใช้ภาษาทั้ง ฟัง พูด อ่าน และเขียน รวมทั้งความสามารถในการจับใจความ สรุปสาระสำคัญ เพื่อให้เกิดความชำนาญการล่ามได้อย่างคล่องแคล่ว

7) พัฒนาทักษะการใช้น้ำเสียง จังหวะในการพูด ท่าทางประกอบขณะล่าม เพื่อก่อให้เกิดความประทับใจและความเชื่อถือ ศรัทธาในคำพูดของล่าม

5.2 อภิปรายผล

1) จากผลการศึกษาข้างต้น รวมทั้งข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อมูลทั่วไปของล่าม ซึ่งจะเห็นว่า เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและชำนาญในการล่ามในพุทธศาสนา ระดับชาติและนานาชาติ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ครั้งนี้ ถึงแม้จะมีตัวอย่างเพียง 8 ตัวอย่าง แต่นับว่ามีความน่าเชื่อถือสูง

2) จะเห็นได้ว่าผู้ที่สามารถทำการล่ามในการเผยแผ่พุทธศาสนาได้ตามบทบาทของล่ามในการเผยแผ่พุทธศาสนาในประเทศไทยที่กล่าวข้างต้น นั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ มีใจศรัทธาในพุทธศาสนา มีความรู้ในแก่นของพุทธศาสนา มีความสามารถในด้านภาษาต่างประเทศอย่างแตกฉาน และต้องมีศิลป์ในการสื่อสารถ่ายทอด หากขาดด้านใดด้านหนึ่ง จะทำให้การล่ามไม่สัมฤทธิ์ผล ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือความสับสนแก่ผู้ที่ใช้ล่าม และอาจมีผลกระทบต่อเสื่อมศรัทธาในพระพุทธรศาสนาได้

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดหลักสูตรการล่ามในพุทธศาสนาในสถาบันการศึกษาของสงฆ์ เพื่อผลิตล่ามในทางพุทธศาสนา ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนจำกัด และไม่เพียงพอต่อการเผยแผ่พุทธศาสนาแก่ชาวต่างชาติผู้ใช้ล่าม

2. การจัดการศึกษาดังกล่าว ควรจัดให้มีความร่วมมือระหว่างคณะที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย เนื่องจากความสำเร็จของการล่ำมในทางพุทธศาสนาไม่ได้มีเพียงมีใจศรัทธาในพุทธศาสนา และมีความรู้ในแก่นของพุทธศาสนาเท่านั้น จำเป็นต้องใช้ศิลปศาสตร์ด้านอื่นประกอบด้วย

3. ถึงแม้ว่าการทำล่ำมก่อเกิดจากความศรัทธาเป็นหลัก แต่รายได้นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นควรมีการจัดเป็นมูลนิธิเพื่อการล่ำมในพระพุทธรูปศาสนา หารายได้มาสนับสนุน และพัฒนาความรู้และศักยภาพให้แก่ผู้ที่ทำหน้าที่ล่ำมในพระพุทธรูปศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งล่ำมที่มีสถานภาพเป็นฆราวาส

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดทำทำเนียบผู้ที่เป็นล่ำมในพุทธศาสนา และเผยแพร่สู่สาธารณะ เพื่อให้ผู้สนใจและศรัทธาที่ต้องการศึกษาพระพุทธรูปศาสนาโดยเฉพาะชาวต่างชาติ เข้าถึงแหล่งข้อมูล ได้ครอบคลุม ครบถ้วน สามารถสืบค้นได้โดยง่าย และรวดเร็ว

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเห็นความสำคัญของข้อมูลผู้สนใจใช้ล่ำมในทางพุทธศาสนา เช่น เพศ อายุ ภาษาที่ใช้ สนใจพุทธศาสนาในแง่มุมใด ช่วงเวลาที่นิยมมาประเทศไทย ฯลฯ เพื่อนำมาพิจารณาแนวโน้มความต้องการใช้ล่ำม ซึ่งจะนำไปใช้ในการวางแผนการผลิตล่ำมในพุทธศาสนาให้เพียงพอและตรงกับความต้องการต่อไป

6. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของล่ำมในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย โดยเก็บข้อมูลจากผู้ที่เป็นล่ำมในทางพุทธศาสนา จึงเป็นเพียงมุมมองด้านเดียว คือ ผู้ให้บริการ ผู้ที่สนใจทำวิจัยในครั้งต่อไป เห็นควรพิจารณาวิจัยในมุมมองของผู้ใช้บริการ คือ ผู้ใช้ล่ำม โดยนำมาศึกษาเปรียบเทียบ ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำข้อมูลมาปรับปรุงการล่ำมของผู้ที่เป็นล่ำมในทางพระพุทธรูปศาสนาให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ล่ำมต่อไป

5.4 ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบข้อจำกัด 2 ประเด็นคือ

5.4.1 ข้อจำกัดในด้านเวลา กล่าวคือ ในด้านเวลาผู้วิจัยมีระยะเวลาจำกัด สำหรับการศึกษานี้ จึงทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลที่จะมาศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเป็นล่ำมทางพุทธศาสนาระหว่างพระสงฆ์ และฆราวาสได้

5.4.2 ข้อจำกัดด้านข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ เนื่องจากผู้วิจัยรู้จักรายชื่อล่ำมในทางพุทธศาสนาจำกัด ตัวอย่างที่ได้มาจากการแนะนำและบอกต่อของพระสงฆ์บางรูปที่รู้จัก จึงทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มาวิจัยไม่มากเท่าที่ควร

จากข้อจำกัดทั้ง 2 ประเด็นจึงทำให้ในครั้งนี้อยู่จึงจำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างเพียง 8 ราย
อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 ราย เป็นผู้ที่มีความเต็มใจในการให้ข้อมูล และข้อมูลดังกล่าว
สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ครบถ้วน

รายการอ้างอิง

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). โลกทัศน์ชาวพุทธ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2548.

รัตเกล้า อามระดิษ . บทบาทหน้าที่ของล่อมในวงการบันเทิงในประเทศไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการแปลและการล่าม (สายการล่าม) ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

อภิลาภรณ์ เวศกิจ . ล่อมในคริสต์จักรและในมัสยิด . วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการแปลและการล่าม(สายการล่าม) ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

ความหมายจรรยาบรรณ [ออนไลน์]. 2554 . แหล่งที่มา : (<http://o-umporn.blogspot.com/2008/07/blog-post.html> [2554, เมษายน 19]

จรรยาบรรณของล่อม [ออนไลน์] .2554. แหล่งที่มา (http://www.michibee.com/index.php?lay=boardshow&ac=webboard_show&WBntype=1&Category=michibecom&thispage=1&No=353994 : [2554, เมษายน 19]

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง บทบาทของลุ่มในการเผยแพร่พุทธศาสนาในประเทศไทย

วันที่สัมภาษณ์..... เวลาสัมภาษณ์.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

ข้อคำถามในการสัมภาษณ์

ส่วนที่ 1 ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของลุ่มในพุทธศาสนาอย่างไรบ้าง

.....

ส่วนที่ 2 ท่านคิดว่าปัจจัยสำคัญของลุ่มที่มีผลต่อการเผยแพร่พระพุทธานามมีอะไรบ้าง

.....

ส่วนที่ 3 ท่านคิดว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการเป็นลุ่มในทางพุทธศาสนาและแนวทางในการแก้ไขมีอะไรบ้าง

.....

ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์

นายชัยโรจน์ ศรีพัฒนรัตน์ สำเร็จการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (วรรณคดีอังกฤษ)

จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน)

เมื่อปี พ.ศ.2544 เริ่มทำงานเป็นติวเตอร์กวดวิชาภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ยังศึกษาในมหาวิทยาลัยเรื่อยมา
จนปัจจุบัน